

Załącznik do Uchwały Nr/...../2025

Rady Miejskiej w Gołdapi

z dnia2025 r.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE
GOŁDAP
NA LATA 2026-2028**

Spis treści

I. WSTĘP	3
II. UZASADNIENIE KONTYNUACJI PROGRAMU	4
III. PODSTAWA PRAWNA	5
IV. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA	5
V. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ ZADANIA	10
VII. ADRESACI PROGRAMU	12
VIII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU	12
IX. PLANOWANE DZIAŁANIA ORAZ REALIZATORZY PROGRAMU	12
X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	15
XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	15
XII. PODSUMOWANIE	15

I. WSTĘP

Rodzina stanowi podstawową i najważniejszą jednostkę życia społecznego. To w jej ramach realizowane są kluczowe funkcje wychowawcze, opiekuńcze i socjalizacyjne, które umożliwiają prawidłowy rozwój młodego pokolenia. Właśnie w rodzinie dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia, kształtuje swoje postawy, wartości i uczy się zasad współżycia społecznego.

Współczesne przemiany społeczne i gospodarcze, wzrost konsumpcji oraz podnoszące się standardy życia powodują, że rodziny stają przed coraz większymi wyzwaniami finansowymi i emocjonalnymi. Niekiedy prowadzi to do osłabienia więzi rodzinnych, pogorszenia relacji między jej członkami oraz zaniedbywania obowiązków rodzicielskich. W konsekwencji mogą pojawiać się problemy wychowawcze, trudności w relacjach małżeńskich, a także ryzyko sięgania po substancje psychoaktywne, takie jak alkohol czy narkotyki.

Dziecko i rodzina wymagają szczególnej troski, wsparcia i ochrony. Prawidłowo funkcjonująca rodzina stanowi naturalne i niezastąpione środowisko dla harmonijnego rozwoju dziecka. To w niej kształtuje się tożsamość jednostki, hierarchia wartości, system norm etycznych oraz fundament moralny młodego człowieka. Tylko rodzina funkcjonująca w sposób stabilny i odpowiedzialny jest w stanie wychować pokolenie, które będzie posiadać silne poczucie własnej wartości, empatię oraz zdolność do budowania prawidłowych relacji społecznych. Rodzina powinna być dla każdego człowieka oazą bezpieczeństwa, wsparcia i wzorem do naśladowania.

Zdarza się jednak, że różnorodne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne wpływają negatywnie na funkcjonowanie rodziny, czyniąc ją dysfunkcyjną. Wówczas traci ona zdolność do właściwego wypełniania swoich zadań opiekuńczych i wychowawczych, a także do skutecznego rozwiązywania pojawiających się problemów i kryzysów. Rozpad więzi rodzinnych, utrata poczucia bezpieczeństwa czy nasilające się konflikty mogą prowadzić do poważnych problemów społecznych, które wymagają interwencji instytucji pomocowych. Długotrwały kryzys rodzinny może skutkować koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Problemy rodzin mają często charakter złożony i wymagają interdyscyplinarnego podejścia oraz współpracy różnych instytucji. Dlatego niezwykle ważne jest zapewnienie rodzinom kompleksowego wsparcia, umożliwiającego im odzyskanie zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania w społeczeństwie. Osłabienie rodziny, zarówno w wymiarze materialnym, jak i emocjonalnym, wymaga stanowczej i skoordynowanej reakcji państwa oraz samorządu.

Wszystkie działania podejmowane na rzecz dziecka i rodziny powinny być spójne, dostosowane do indywidualnych potrzeb oraz realizowane w naturalnym środowisku rodzinnym — bez konieczności rozdzielania jej członków. Celem wsparcia instytucjonalnego powinno być przede wszystkim wzmocnienie rodziny i przywrócenie jej zdolności do samodzielnego rozwiązywania problemów.

Gmina Gołdap od wielu lat prowadzi działania na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W obliczu rosnących zagrożeń społecznych konieczna jest jednak kontynuacja i rozwój lokalnej polityki prorodzinnej, która stanowi fundament prawidłowego rozwoju młodego pokolenia.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026–2028, opracowany zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, stanowi odpowiedź na potrzeby rodzin zamieszkujących teren naszej gminy. Program ten wpisuje się w szeroką politykę społeczną gminy, której celem jest wspieranie rodzin w realizacji ich podstawowych funkcji wychowawczych, opiekuńczych i edukacyjnych.

Opracowanie Programu poprzedziła diagnoza sytuacji lokalnej, uwzględniająca szczególne potrzeby rodzin borykających się z trudnościami materialnymi, wychowawczymi i zdrowotnymi. Dokument wyznacza kierunki działań mających na celu wsparcie rodzin w kryzysie oraz odbudowę ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania — poprzez bezpośrednią pracę z rodziną i pomoc w zakresie opieki oraz wychowania dzieci.

Kontynuując działania poprzedniej edycji, Program na lata 2026–2028 kładzie szczególny nacisk na rozwój działań profilaktycznych i osłonowych, mających zapobiegać marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin. Kluczowym założeniem jest zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa oraz gwarancji stałego wsparcia instytucjonalnego. Każda rodzina w potrzebie powinna mieć pewność, że może liczyć na adekwatną i skuteczną pomoc ze strony gminy.

Istotnym celem Programu jest integracja działań samorządowych z inicjatywami innych podmiotów — w tym organizacji pozarządowych, służb społecznych, placówek oświatowych i ochrony zdrowia — w celu stworzenia spójnego systemu wsparcia rodzin. Tylko dzięki współpracy i koordynacji możliwe jest skuteczne wspieranie rodzin w pokonywaniu codziennych trudności i przywracanie im zdolności do samodzielnego, stabilnego funkcjonowania w społeczeństwie.

II. UZASADNIENIE KONTYNUACJI PROGRAMU

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49), do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny oraz być udzielana przez odpowiednio przygotowanych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu wsparcia. Kluczowe jest, aby wszelkie działania i decyzje wobec rodziny były podejmowane we współpracy pomiędzy wyspecjalizowanymi instytucjami i służbami działającymi na terenie gminy Gołdap.

Wśród podmiotów zaangażowanych w pomoc rodzinie znajdują się m.in.:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi,
- placówki oświatowe,
- służba zdrowia,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gołdapi,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi,
- Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Gołdap,
- Policja i Sąd,
- Dom Kultury w Gołdapi, Biblioteka Publiczna w Gołdapi, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gołdapi oraz organizacje pozarządowe.

Realizując zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Gmina Gołdap zatrudnia asystenta rodziny, którego zadaniem jest kompleksowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie zagrożonych różnymi dysfunkcjami, takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa czy trudności w pełnieniu ról rodzicielskich.

Celem pracy asystenta rodziny jest doprowadzenie do osiągnięcia przez rodzinę stabilności życiowej, umożliwiającej jej prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Głównym zadaniem asystenta jest zapobieganie konieczności oddzielenia dzieci od rodziny biologicznej.

W sytuacji, gdy rodzina – pomimo udzielonego wsparcia – nie jest w stanie zapewnić dzieciom odpowiedniej opieki i wychowania, powiat organizuje pieczę zastępczą, w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do obowiązków gminy należy również ponoszenie częściowych kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

III. PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną do realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Gołdap na lata 2026-2028 są następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
3. Ustawa z dnia 26 października 1992 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
6. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
8. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030
9. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.
10. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy na lata 2024-2031
12. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gołdapskim na lata 2024-2026 .

IV. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA

Gmina Gołdap jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie gołdapskim, w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Graniczy z gminami Banie Mazurskie od zachodu oraz Dubeninki od wschodu. Na dzień 31 grudnia 2024 roku liczba ludności Gminy Gołdap wynosiła 18 961 mieszkańców, z czego 50,8% stanowiły kobiety, a 49,2% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosił 40,7 roku i był nieznacznie niższy od średniego wieku zarówno mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, jak i całej Polski. Gmina Gołdap boryka się z problemami demograficznymi. Liczba mieszkańców systematycznie spada, co jest konsekwencją malejącej liczby urodzeń oraz zmniejszającej się populacji osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie obserwuje się wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o procesie starzenia się społeczeństwa.

Podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, Gołdap zmagają się z narastającym problemem starzejącej się populacji. Z roku na rok rośnie liczba osób w wieku emerytalnym, co prowadzi do coraz większego obciążenia systemów społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych. Jednocześnie utrzymuje się niski wskaźnik urodzeń, a migracja ludzi młodych w poszukiwaniu pracy i lepszych perspektyw rozwoju dodatkowo pogłębia te niekorzystne tendencje. W dłuższej perspektywie może to skutkować dalszym spadkiem liczby mieszkańców gminy.

Tabela 1. Liczba ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku w latach 2020-2024

Płeć	Grupa wiekowa	Liczba osób	
		2023	2024
Ogółem	Przedprodukcyjny	3 769	3 697
	Produkcyjny	11 288	11 144
	Poprodukcyjny	3 984	4 068
Mężczyźni	Przedprodukcyjny	1 908	1 879
	Produkcyjny	6 112	6 001
	Poprodukcyjny	1 350	6 001
Kobiety	Przedprodukcyjny	1 861	1 818
	Produkcyjny	5 176	5 143
	Poprodukcyjny	2 634	2 660

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rynek pracy:

Potencjał gospodarczy Gminy Gołdap zdominowany jest przez sektor małych i średnich przedsiębiorstw, które stanowią 99% wszystkich podmiotów gospodarczych. Znaczna liczba mieszkańców Gołdapi i okolic zatrudniona jest w sferze budżetowej, m.in. w Urzędzie Miejskim

i podległych jednostkach organizacyjnych Gminy Gołdap (w tym szkołach), a także Starostwie Powiatowym i jego jednostkach, oraz w Straży Granicznej, Straży Pożarnej i w Jednostce Wojskowej. Podstawowe rodzaje działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy Gołdap obejmują: praktykę lekarską, budownictwo (roboty budowlane, instalacyjne wodno-kanalizacyjne, elektryczne, ziemne, projektowanie, nadzór budowlany), prowadzenie aptek, transport, sprzedaż detaliczną produktów spożywczych, napojów, alkoholu oraz wyrobów tytoniowych. Ponadto działają przedsiębiorstwa z branży fotograficznej, fizjoterapeutycznej, odzieżowej i obuwniczej, a także hotele, restauracje i inne placówki gastronomiczne. Na terenie gminy funkcjonują również usługi krawieckie, fryzjerskie i kosmetyczne, działalność prawnicza oraz cukiernicze. Mimo obserwowanego spadku liczby osób bezrobotnych, należy pamiętać, że osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy stanowią jedynie część osób pozostających bez zatrudnienia. Część mieszkańców nie rejestruje się z powodu braku motywacji, niechęci do podejmowania pracy lub innych form aktywizacji zawodowej, a także z uwagi na zatrudnienie w tzw. szarej strefie.

Infrastruktura społeczna:

Gmina obejmuje dobrze rozwiniętą sieć placówek edukacyjnych na poziomie podstawowym i średnim. Młodzież pragnąca kontynuować naukę na poziomie wyższym najczęściej zmuszona jest jednak do wyjazdu do innych miast. Na terenie gminy funkcjonują placówki zdrowotne, jednak w przypadku bardziej zaawansowanej opieki medycznej mieszkańcy korzystają z usług w pobliskich ośrodkach miejskich.

Aktywność społeczna: Infrastruktura kulturalna, sportowo-rekreacyjna i turystyczna Gminy Gołdap obejmuje różnorodne obiekty i tereny umożliwiające całoroczną aktywność mieszkańców i turystów. Lokalne wydarzenia, takie jak warsztaty, koncerty, festiwale, wystawy, spektakle czy spotkania społeczne, stanowią istotny element życia lokalnego, tworząc przestrzeń do integracji oraz prezentacji twórczości lokalnych artystów.

Problemy społeczne: W ostatnich latach zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, przy czym największy spadek dotyczył świadczeń finansowych. Może to wynikać zarówno z poprawy sytuacji materialnej mieszkańców, jak i ze zmiany strategii pomocowej, w której coraz większy nacisk kładzie się na świadczenia rzeczowe oraz pracę socjalną. Utrzymujący się jednak wysoki poziom świadczeń niepieniężnych i pracy socjalnej wskazuje, że potrzeby społeczne wciąż są znaczące i coraz częściej wymagają wsparcia o charakterze niematerialnym, a nie wyłącznie finansowym.

Sytuacja demograficzna i społeczna Gminy Gołdap, związana ze starzeniem się społeczeństwa i migracją młodych ludzi, wpływa nie tylko na funkcjonowanie lokalnej społeczności, lecz także bezpośrednio na sytuację rodzin. W obliczu wyzwań demograficznych to właśnie rodziny stanowią fundament społeczności lokalnej, a ich kondycja odzwierciedla szersze problemy, z jakimi mierzy się gmina. Wiele rodzin doświadcza trudności takich jak bezrobocie, problemy finansowe czy zdrowotne, co może prowadzić do kryzysów rodzinnych, objawiających się zarówno problemami ekonomicznymi, jak i emocjonalnymi. Z perspektywy polityki społecznej kluczowe znaczenie ma zdolność rodzin do przezwyciężania trudności i radzenia sobie z wyzwaniami życiowymi. Część rodzin wymaga wsparcia doraźnego, inne natomiast pomocy długofalowej, dostosowanej do ich indywidualnych potrzeb. Na terenie Gminy Gołdap jednostką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi. Ośrodek prowadzi działania o charakterze pomocowym, aktywizującym, integrującym i wspierającym różne grupy społeczne zagrożone wykluczeniem. Udziela także fachowego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w prawidłowym funkcjonowaniu i zaspokajaniu podstawowych potrzeb. Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi udziela pomocy w następujących formach:

1. Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, okresowe, celowe, specjalne) oraz świadczenia niepieniężne (schronienie, potwierdzenie prawa do świadczeń zdrowotnych, praca socjalna, usługi opiekuńcze, opieka wytchnieniowa, asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością).
2. Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc – m.in. poprzez działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
3. Poradnictwo specjalistyczne.
4. Pomoc asystenta rodziny.
5. Świadczenia rodzinne – m.in. zasiłki rodzinne, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie.
6. Dodatki mieszkaniowe.
7. Fundusz alimentacyjny.
8. Stypendia i zasiłki szkolne.
9. Karta Dużej Rodziny.

Zadania te realizowane są we współpracy z instytucjami gminnymi i powiatowymi oraz organizacjami społecznymi działającymi na terenie gminy. Współpraca interdyscyplinarna osób, instytucji i organizacji zajmujących się dziećmi i rodzinami jest zgodna z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Gmina Gołdap, w oparciu o te założenia, wdraża działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych oraz negatywnych zjawisk społecznych.

Tabela nr 2. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2023-2024

Zagadnienie	Rok 2023	Rok 2024
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	522	499

Liczba osób w tych rodzinach	1421	1293
------------------------------	------	------

Tabela nr 3. Liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy w latach 2023-2024

Zagadnienie	Rok 2023	Rok 2024
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych:		
• Świadczenia pielęgnacyjnego	122	151
• Zasilek pielęgnacyjny	523	527
• Zasilek rodzinny	387	304
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	113	106

Rodziny, które nadal korzystają z systemu pomocy społecznej, charakteryzują się złożonością problemów występujących w ich funkcjonowaniu. Poniższa tabela przedstawia główne przyczyny, dla których mieszkańcy Gminy Gołdap zwracają się o wsparcie do pracowników socjalnych.

Tabela nr 4. Powody zgłaszania się rodzin o pomoc w latach 2023-2024

Zagadnienie	Liczba rodzin 2023 r.	Liczba rodzin 2024 r.
Ubóstwo	241	216
Długotrwała lub ciężka choroba	137	138
Niepelnosprawność	162	161
Bezrobocie	209	171
Alkoholizm	29	36
Bezradność w sprawach opiek.-wychow. i prowadzeniu gosp. domowego	52	55
Potrzeba ochrony macierzyństwa	103	103
Przemoc domowa	1	6
Narkomania	3	3

Powyżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin zmagających się z poszczególnymi problemami dysfunkcyjnymi. Należy zaznaczyć, że w jednej rodzinie może występować więcej niż jedna dysfunkcja, dlatego liczby rodzin nie sumują się do wartości ogólnej. W 2023 roku dominującymi powodami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej były ubóstwo, bezrobocie oraz długotrwała choroba. Coraz częściej powodem udzielania pomocy rodzinom staje się również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problem ten może prowadzić m.in. do zaniedbywania potrzeb dzieci, trudności wychowawczych, obniżenia ogólnego funkcjonowania rodziny, zaburzeń relacji pomiędzy jej członkami, zwiększonego ryzyka uzależnień, rozpadu rodziny czy zaniedbywania edukacji dzieci. Bezradność rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczych wymaga podejścia interdyscyplinarnego oraz współpracy wielu instytucji i specjalistów. Niezbędne jest wsparcie pracowników socjalnych,

poradnictwo rodzinne oraz działania w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej, które pomagają wzmocnić kompetencje wychowawcze i społeczne rodziców. Poważnym i wciąż aktualnym problemem społecznym pozostają uzależnienia, w szczególności alkoholizm i narkomania. Choroba alkoholowa wymaga kompleksowego podejścia – zarówno w zakresie uświadomienia sobie problemu przez osobę uzależnioną, jak i podjęcia skutecznych działań terapeutycznych. Uzależnienie dotyka nie tylko osoby chorej, lecz także jej najbliższych, prowadząc do współuzależnienia, a nierzadko również do występowania przemocy domowej. Skutkiem uzależnienia są trudności w codziennym funkcjonowaniu, problemy z kontrolowaniem emocji oraz przewlekły stres. Dlatego wsparcia potrzebują zarówno osoby uzależnione, jak i ich rodziny, które często ponoszą konsekwencje emocjonalne i społeczne choroby bliskiego. Kolejnym istotnym problemem jest przemoc domowa lub podejrzenie jej występowania. W takich przypadkach uruchamiana jest procedura „Niebieskie Karty”, obejmująca skoordynowane działania wielu podmiotów, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi, policji, placówek oświatowych, służby zdrowia oraz sądownictwa. Współpraca tych instytucji ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą oraz podjęcie działań naprawczych wobec sprawców przemocy.

Tabela nr 5. Dane dotyczące przemocy domowej w latach 2023-2024

Procedura Niebieskie Karty	Rok 2023	Rok 2024
Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty	72	106

W ramach realizacji założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi zatrudnia asystenta rodziny, którego zadaniem jest wspieranie rodziców w przewyżnianiu trudności opiekuńczo-wychowawczych. Praca asystenta podejmowana jest na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego lub na wniosek pracownika socjalnego, który stwierdzi nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny. W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej bądź gdy władza ta zostaje ograniczona, sąd może orzec o ustanowieniu nad dzieckiem pieczy zastępczej, co wiąże się z jego umieszczeniem poza rodziną biologiczną.

Tabela nr 6. Dane dotyczące rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2023-2024

Zagadnienie	Rok 2023	Rok 2024
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	18	48
Liczba dzieci w tych rodzinach	16	36

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Gmina Gołdap ze środków własnych ponosi koszty związane z odpłatnością za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela nr 7. Koszty poniesione za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2023-2024

Zagadnienie	Rok 2023	Rok 2024
Opłata gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w zł	649 276,41 zł	821 394,28 zł

Wsparcie rodziny obejmuje również pomoc udzielaną w formie stypendiów szkolnych oraz poprzez program Karty Dużej Rodziny.

Tabela nr 8. Liczba uczniów korzystających ze stypendium szkolnego w latach 2023-2024

Zagadnienie	I-VI 2023 r.	IX-XII 2023 r.	I-VI 2024 r.	IX-XII 2024 r.
Liczba uczniów	80	78	70	60

Tabela nr 9. Karta Dużej Rodziny w latach 2023-2024

Zagadnienie	Rok 2023	Rok 2024
Liczba rodzin, które uzyskały kartę	2951	1875
Liczba wydanych kart	326	279

Znaczącym wsparciem dla dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych jest działająca od października 2025 roku Świetlica Środowiskowa, prowadzona przez Fundację Wspierania Nauki i Biznesu w Ełku. Placówka przeznaczona jest dla 30 dzieci w wieku od 6 do 18 lat i funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 13:00–17:00. Świetlica, jako placówka wsparcia dziennego, współpracuje z rodzicami lub opiekunami dzieci, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Jej działalność finansowana jest z budżetu Gminy Gołdap w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Placówka realizuje zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Oferta świetlicy obejmuje zajęcia logopedyczne, socjoterapeutyczne i psychologiczne, a także warsztaty artystyczne, taneczne, sportowe oraz naukę języka angielskiego. Program uzupełniają gry terenowe, spacer i wyjazdy integracyjne. Dzieci otrzymują również pomoc w nadrobieniu zaległości szkolnych.

V. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ ZADANIA

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gołdap na lata 2026–2028 określa planowane działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Celem programu jest przywrócenie rodzinom zdolności do prawidłowego funkcjonowania, w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Cel 1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi

Zadania:

- sporządzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych w rodzinach przeżywających trudności,
- prowadzenie pracy socjalnej mającej na celu wsparcie osób i rodzin w odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie,
- konsultacje ze specjalistami w celu określenia czynników wpływających na dysfunkcje rodziny.

Cel 2. Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

Zadania:

- objęcie dożywianiem dzieci z przedszkoli oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu Gminy Gołdap w ramach wieloletniego rządowego programu „*Posiłek w szkole i w domu*”,
- monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez współpracę z placówkami służby zdrowia,
- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w tym schronienia, posiłków oraz innych niezbędnych świadczeń dla osób i rodzin pozbawionych tych zasobów.

Cel 3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz zapewnienie jej specjalistycznego wsparcia

Zadania:

- umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizacja pracy z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę,
- ułatwienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i terapeutycznego w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Ośrodku Pomocy Społecznej w Gołdapi oraz w placówkach oświatowych,
- zapewnienie rodzinom dostępu do bezpłatnego poradnictwa prawnego świadczonego przez adwokatów i radców prawnych w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej.

Cel 4. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów

Zadania:

- systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych instytucji mających kontakt z rodziną,
- motywowanie członków rodzin do podejmowania działań ograniczających lub eliminujących własne dysfunkcje, m.in. poprzez terapię uzależnień (współpraca z Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), terapię dla osób doświadczających przemocy oraz stosujących przemoc (współpraca z Policją i Zespołem Interdyscyplinarnym),
- angażowanie rodzin w projekty i szkolenia podnoszące kompetencje zawodowe oraz motywujące do podjęcia zatrudnienia,
- organizowanie i wspieranie udziału rodzin w warsztatach rozwijających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, wzmacniających odpowiedzialność za własną sytuację życiową oraz pogłębiających wiedzę na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami – w szczególności z placówkami oświatowymi, Policją, służbą zdrowia oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi – w celu poprawy sytuacji zdrowotnej i społecznej rodzin.

Cel 5. Reintegracja rodzin

Zadania:

- pomoc rodzinom, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w odbudowie właściwego środowiska wychowawczego i relacji rodzinnych umożliwiających powrót dzieci do domu,
- wspieranie rodzin w procesie reintegracji poprzez działania asystenta rodziny.

Cel 6. Podejmowanie działań profilaktycznych

Zadania:

- udział w lokalnych kampaniach społecznych mających na celu wzmocnienie roli rodziny w społeczeństwie,
- zapewnienie specjalistycznego wsparcia rodzinom potrzebującym pomocy.

Cel 7. Wyjście rodziny z systemu pomocy społecznej

Zadania:

- wspieranie rodzin w podjęciu pracy zawodowej i samodzielnym funkcjonowaniu, prowadzącym do zaprzestania korzystania z pomocy społecznej.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Gołdap, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny, w których władza rodzicielska została ograniczona lub odebrana (w wyniku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej), a także rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym. Program adresowany jest również do rodzin, które z różnych względów wymagają wsparcia instytucjonalnego w procesie wychowania dzieci.

VIII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program realizowany będzie w latach 2026–2028 na terenie Gminy Gołdap.

IX. PLANOWANE DZIAŁANIA ORAZ REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołdapi, przy współpracy asystenta rodziny, pracowników socjalnych oraz innych podmiotów i instytucji, które w ramach swoich kompetencji są zobowiązane do wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W realizację Programu zaangażowane są również osoby i instytucje specjalizujące się w pracy z dziećmi i rodziną.

Poniższa tabela przedstawia realizatorów programu oraz działania:

Tabela nr 13. Zakładana współpraca z instytucjami

L.p	Instytucje	Działania
1.	Urząd Miejski w Gołdapi	Wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw ukierunkowanych na promowanie i kształtowanie pozytywnych modeli życia rodzinnego, w tym m.in. uczestnictwo w kampaniach na rzecz wzmacniania więzi rodzinnych.
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gołdapi	Świadczenie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów rodzin zastępczych oraz wspieranie rodzin biologicznych w procesie reintegracji. Zapewnienie dzieciom opieki zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Udzielania wsparcia osobom usamodzielniającym się po opuszczeniu rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
3.	Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Olecku	Orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.
4.	Kuratorzy sądowi w Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej w Olecku	Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu.

		Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.
5.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi	Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom dostępu do specjalistycznych form wsparcia poprzez prowadzenie Gminnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych, ich rodzin i Ofiar przemocy. Edukowanie, profilaktyka oraz wsparcie osób dotkniętych problemem alkoholowym. Działania na rzecz rodzin z problemem alkoholowym, takie jak kierowanie osób na terapię, organizowanie programów wsparcia i profilaktyki dla rodzin. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
6.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Gołdap	Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy. Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
7.	Komenda Powiatowa Policji w Gołdapi, dzielnicowi Gminy Gołdap	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie Gminy Gołdap. Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodzin.
8.	Placówki Oświatowe z terenu Gminy Gołdap	Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych. Wsparcie pedagogiczne i psychologiczne dla rodziców i dzieci. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Uświadamianie rodzicom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży. Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
9.	Biblioteka Publiczna w Gołdapi	Wspieranie rozwoju rodziny poprzez promowanie czytania dzieciom, wzmacnianie więzi między dzieckiem a rodzicami poprzez działania edukacyjne, warsztaty i spotkania, a także organizacja wydarzeń związanych z literaturą dla dzieci i ich opiekunów. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
10.	Dom Kultury w Gołdapi	Kształtowanie postaw kulturalnych i wychowanie przez sztukę, pobudzanie oraz wspieranie aktywności społecznej związanej z kulturą. Zachowanie i promowanie lokalnych tradycji kulturowych poprzez popularyzację kultury oraz współorganizację wydarzeń rozrywkowo-rekreacyjnych. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
11.	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gołdapi	Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych i wydarzeń promujących zdrowy styl życia, a także udostępnianie infrastruktury sportowej dla mieszkańców gminy. Wspólne organizowanie aktywności fizycznych dla rodzin, takich jak zajęcia sportowe czy pikniki rekreacyjne oraz udostępnianie obiektów sportowych dla dzieci i rodzin, wspierających ich integrację i aktywne spędzanie wolnego czasu. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
12.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gołdapi	Diagnozowanie trudności edukacyjnych, emocjonalnych i wychowawczych dzieci i młodzieży. Oferowanie wsparcia terapeutycznego i doradczego dla uczniów i rodziców. Wspólne opracowywanie planów wsparcia dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej, kierowanie dzieci wymagających specjalistycznej diagnozy i terapii do poradni oraz koordynacji działań w zakresie pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla rodzin. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.

13.	Podmioty/Instytucje Ochrony zdrowia w Gołdapi	Podstawowa opieka i profilaktyka zdrowotna. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
14.	Parafie z terenu Gminy Gołdap	Wspieranie działań na rzecz rodziny oraz upowszechnianie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
15.	Organizacje pozarządowe, Centrum wolontariatu	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
16.	Ochotnicze Straże Pożarne	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny. Zagwarantowanie bezpieczeństwa rodzinom z terenu Gminy Gołdap.
17.	Powiatowy Urząd Pracy w Gołdapi	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, oferowanie pomocy w poszukiwaniu pracy, organizacja szkoleń oraz przyznawanie zasiłków. Wspólne kierowanie osób z rodzin potrzebujących wsparcia do programów aktywizacyjnych, pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.

Wskazane cele oraz zaproponowane zadania określone w Programie realizowane są przede wszystkim przez instytucje działające na terenie Gminy Gołdap, we współpracy z instytucjami powiatowymi, których zadania obejmują pracę z rodziną i dzieckiem. W realizację Programu włączają się również organizacje pozarządowe oraz inne podmioty wykonujące zadania zlecone przez Gminę Gołdap. Realizacja założonych celów i zadań przez poszczególne podmioty i instytucje ma na celu stworzenie warunków do wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinom. Zakłada się również rozwój profesjonalnych form wsparcia, co w konsekwencji przyczyni się do poprawy funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wymagających pomocy. W kolejnych latach, w ramach realizacji Programu, konieczne jest zintensyfikowanie działań w zakresie szeroko rozumianego wspierania rodzin, w szczególności w obszarze wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W tym celu zasadne jest:

- kontynuowanie pracy asystenta rodziny, ukierunkowanej na wzmacnianie pozytywnych postaw rodzicielskich oraz rozwijanie kompetencji wychowawczych,
- dalsze prowadzenie Gminnego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego (PIK) dla osób uzależnionych, ich rodzin oraz ofiar przemocy, działającego przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołdapi,
- utrzymanie działalności placówki wsparcia dziennego w Gołdapi,
- informowanie mieszkańców o dostępnych formach bezpłatnego wsparcia prawnego na terenie gminy,
- promowanie warsztatów dla rodziców, służących wzmacnianiu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych,
- współpraca z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi wspierającymi dzieci i rodziny,
- rozwijanie poradnictwa specjalistycznego,
- organizacja szkoleń dla kadry pracującej z rodzinami.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja Programu będzie finansowana ze środków budżetu Gminy Gołdap, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, w tym z funduszy krajowych i europejskich.

XI. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Nieodłącznym elementem realizacji Programu jest jego monitorowanie i ewaluacja. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gołdap na lata 2026–2028 jest dokumentem otwartym i długofalowym, który będzie podlegał okresowej analizie i ocenie w zależności od potrzeb oraz wniosków płynących z realizacji działań przez podmioty zaangażowane w pracę z rodziną.

Monitoring Programu umożliwi analizę, ocenę oraz planowanie dalszych działań. Jego realizacja opiera się na ścisłej współpracy między instytucjami odpowiedzialnymi za wsparcie rodzin, co pozwoli na skuteczne osiągnięcie założonych celów.

Monitorowanie i ewaluacja Programu będą prowadzone poprzez:

- coroczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, które Burmistrz Gołdapi przedkłada Radzie Miejskiej do dnia 31 marca każdego roku,
- sprawozdania cząstkowe składane przez podmioty realizujące zadania ujęte w Programie, przekazywane w formie elektronicznej lub papierowej do Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi do dnia **28 lutego każdego roku**.

XII. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gołdap na lata 2026-2028 stawia sobie za cel stworzenie odpowiednich warunków poprawy jakości życia rodzin, szczególnie dzieci. Wsparcie rodzin będzie ukierunkowane na zwiększenie ich aktywności i potencjału wewnętrznego, co pozwoli na skuteczniejsze radzenie sobie z problemami. Istotne jest stworzenie systemów wsparcia, które pomogą rodzinom w przewycięzeniu trudności oraz podniosą świadomość społeczną na temat przyczyn i skutków dysfunkcji.

Aby osiągnąć założone cele, Program przewiduje współpracę różnych instytucji i organizacji, które swoimi działaniami wspierają rodziny. Konieczne będzie zminimalizowanie negatywnych skutków problemów społecznych oraz promowanie pozytywnych zmian w funkcjonowaniu rodzin. Należy skupić się na zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa w rodzinach, a także na budowie systemów, które skutecznie pomogą w przewycięzaniu trudności. Ważne będzie włączenie dzieci i młodzieży w działania, które umożliwią zdobywanie nowych umiejętności oraz wspieranie ich rozwoju. Jednakże sukces Programu zależy w dużej mierze od zaangażowania samych członków rodzin i ich motywacji do wprowadzenia zmian w swoim życiu.

Opracowanie:

Zespół ds. opracowania Gminnego Programu

Wspierania Rodziny w Gminie Gołdap na lata 2026-2028